

En god barndom varer hele livet

Innlandet KrFs
fylkestingsprogram
2019-2023

Sammen for et varmere samfunn

Innhold

Hva vil KrF i Innlandet?.....	3
Klima og miljø	4
Utdanning og kompetanse	5
Næring.....	8
Samferdsel	10
Kultur	11
Helse og folkehelse	12
Likestilling	14
Seniorpolitikk/Eldre	15

Hva vil KrF i Innlandet?

KrFs verdigrunnlag er basert på Bibelen, den kristne kulturarven og grunnleggende menneskerettigheter og har sin forankring i det kristne menneskesynet, nestekjærligheten og forvalteransvaret.

Ut fra disse verdiene utledes de kristendemokratiske prinsippene som danner grunnlaget for utviklingen av KrFs praktiske politikk.

Innlandet KrF mener det må settes klare rammer for politikken virkeområde. Trosfrihet er grunnleggende i kristendemokratisk ideologi, og politikken skal derfor aldri blande seg inn i menneskers personlige trosforhold. Målet med politisk arbeid er et best mulig samfunn for alle, uavhengig av tro.

Kristendemokratisk ideologi utgjør et alternativ til de mer systemorienterte ideologiene på høyre- og venstresiden. En verdiorientert ideologi med menneskeverdet i sentrum er det beste redskapet i en verden i stadig forandring. Verdiene våre er uforanderlige og prinsippene våre står fast over tid, men i praktisk politikk vil disse uttrykke seg på ulike måter når samfunnet endrer seg. Dette gir grunnlag for en politikk som både er grunnfestet og dynamisk, og som stadig vil finne nye relevante løsninger på utfordringene vi møter i et moderne samfunn.

Kristendemokratiet bygger på at alle har lik verdi uavhengig av kjønn, og forutsetter at alle har like muligheter for å delta i samfunnet og til å påvirke samfunnsutviklingen.

Alle mennesker skal ha mulighet til å leve et selvstendig liv og ha en samfunnsmessig likestilling, uavhengig av funksjonshemninger, diagnoser, vansker og kjønn.

Fylkeskommunen

Fylkeskommunen skal være en regional utviklingsaktør med oppgaver innen blant annet videregående opplæring, voksenopplæring, tannhelse, fylkesveier, skoleskyss, trafiksikkerhetsarbeid og fylkesbibliotek. I tillegg til at fylkeskommunen har en viktig samfunnsutviklerrolle.

Klima og miljø

Vårt mål er et bærekraftig samfunn der vi tar ansvar for biologisk mangfold, lokal luftkvalitet og det globale klimaet. Vi vil overlevere planeten vår til våre etterkommere i like god stand som vi overtok den. I rapporten fra FN's klimapanel i 2018 står det at klimagassutslippene må halveres på bare de neste 12 år. Innlandet KrF vil være en pådriver for at fylkeskommunen når dette målet. Økt energiproduksjon bør komme fra fornybare energikilder som vann, sol og vind. Vi mener at det er viktig at disse ressursene forvaltes slik at hensynet til naturvern og biologisk mangfold også ivaretas.

Innlandet KrF vil arbeide for:

- at Innlandet som samfunn blir klimanøytralt innen 2025
- at rovdyrforliket følges opp på en slik måte at utmarksbeite fortsatt brukes
- at offentlig transport skal være miljøvennlig
- at 10 % av parkeringsplasser ved fylkeskommunale bygg skal være ladeplasser for el-biler
- at forbruket i fylkeskommunale enheter skal være bærekraftig
- at Klimalaben ved Otta videregående skole videreutvikles som et kompetansesenter for hele Innlandet
- å sikre gjenvinning og resirkulering av kildesortert materiale, og at avfall utnyttes på en økonomisk og miljøvennlig måte
- å ha en restriktiv politikk for motorferdsel i utmark
- å prioritere gode ordninger for forsvarlig bruk og vedlikehold av turstier og lignende i verneområder
- at mer av tømmer fra skogene i innlandet videreføres i Innlandet
- å ha et strengt jordvern for å sikre framtidige generasjoner sjansen til nasjonal matforsyning
- å stanse ødeleggelse av myrområder, og fase ut bruk av torv i jordbruket
- å bygge ut småkraftverk for vann, sol og vind
- å satse på vedlikehold og flomsikring av vassdrag
- å være et bie- og humlevennlig fylke i tråd med nasjonal strategi
- at det gjøres nødvendige tiltak for å gjenopprette Mjøsa som en ren innsjø, fri for plastartikler og annen forurensning

Utdanning og kompetanse

Skolen er samfunnets viktigste arena for læring og utvikling. KrF vil ha en skole som i samarbeid og forståelse med hjemmet utrunder barn til å mestre livet. God læring er avhengig av både faglig innhold, trivsel og rom for menneskelig dannelse og utvikling. Vår visjon for skolene i innlandet er at de skal stimulere til lærelyst og mestring for alle elever, uavhengig av personlige forutsetninger.

Hva samfunnet vil trenge av arbeidskraft i fremtiden vet vi ikke. Likevel må opplæringens høyeste mål være å forberede elevene for videre utdanning og arbeidsliv.

Opplæringen skal ha høy kvalitet, være bygget på næringslivets behov for kunnskap og kompetanse, og være tilpasset den enkeltes behov.

Elever og lærlinger i innlandet skal ha en opplevelse av at de også etter endt grunnskoleløp har støtte og kompetente,

trygge voksne rundt seg som er villige til å lytte og hjelpe. De skal oppleve at de mestrer livet og ha lyst til å fullføre skolen slik at de kan bidra med sine evner og forutsetninger i samfunnet og i yrkeslivet.

1Håkon F. G. Karlstad 3. kandidat

Innlandet KrF vil arbeide for:

- at det 13-årige skoleløpet ses i sammenheng slik at kommunene og fylkeskommunen sikrer gode overgangsrutiner for å ivareta elevene både faglig og psykososialt å motvirke frafall
- at alle elever skal få tilstrekkelig oppfølging, primært av kontaktlærer
- å tilrettelegge for et bredere desentralisert fagtilbud ved å tilby samlingsbaserte valgfag og videooverføring av undervisningstimer
- å styrke elevtjenesten, blant annet PP, og gi gode rammer og tydelige forventninger for individuelt og gruppebasert arbeid
- at elever med behov for tilrettelegging skal oppleve velvilje og god hjelp, blant annet med «ny giv» for yrkesfaglig opplæring

- at bedrifter med lærlinger skal prioriteres ved innkjøp av materiell eller tjenester
- å styrke samarbeidet mellom næringsliv og offentlig sektor for å skaffe nok lærlingeplasser
- at det skal gis et godt alternativ i regi av skolen til alle elever som ikke gis læreplass
- at borteboere får minst to gratis hjemreiser per måned
- at videregående skole i samarbeid med næringslivet har oppdatert utstyr i opplæringen
- å føre en proaktiv politikk for å heve kvaliteten på pedagogers profesjonsfaglige digitale kompetanse
- å legge til rette for at lærere i videregående skole også kan ta del i «kompetanse for kvalitet», statens program for etter- og videreutdanning av lærere
- å videreføre det gode samarbeidet med folkehøgskolene i Innlandet
- å ha et godt samarbeid med Høgskolen i Innlandet (HINN) og Norges Teknisk-Naturvitenskapelige universitet (NTNU) for å løfte det generelle kompetansenivået
- å opprette profesjonelle faglige læringsfelleskap blant ansatte i videregående skole. Slik at fagmiljøene kan styrkes på tvers av geografiske avstander og kommunegrenser
- å styrke samarbeidet mellom næringsliv og offentlig sektor for å gjøre det attraktivt å opprette flere lærlingplasser
- å sikre god rådgiving til elever og læringer om alle muligheter de har etter endt skole- og lærlingtid
- å stimulere til utvikling av ungdomsbedrifter og innovativ framdrift hos elevene
- at alle arrangementer ved fylkeskommunale- og private skoler, skal være rusfrie
- at private aktører ikke gis skjenkebevilgning i lokaler tilknyttet skolebygninger
- å legge til rette for utvidede studieprogram ved Fagskolen Innlandet
- å sikre at alle skoler og skolekantiner har fokus på helse og miljø blant annet ved å følge «Nasjonal faglig retningslinje for mat og måltider i skolen» fra helsedirektoratet
- at alle skoler og lærlingplasser har nulltoleranse for mobbing og seksuell trakassering

- at Mobbeombudet skal være tett på elever, lærlingplasser og pedagogisk personale så kompetansen kan tilføres gjennom god opplæring og kulturendring
- å videreføre kombinasjonsklasser for god integrering
- å oppfordre frivillige aktører til å etablere fadderfamilier for enslige mindreårige og unge borteboende elever
- å undersøke løsninger for leksehjelp ved videregående opplæring
- at nærscoleprinsippet skal være gjeldende med rom for fleksibilitet
- at entreprenørtankegangen styrkes i den videregående skolen
- å fylle på fritidskort for de mellom 16-18 år for å utjevne sosiale ulikheter
- at dialektmangfoldet må styrkes og stimuleres. Det sikres best ved å framelske bruken av begge målformer i skole og kulturliv!
- at lokalkultur og lokalhistorie blir planmessig integrert i skolene

Næring

Bærekraftig næringsliv er en forutsetning for bosetting og aktivitet i by og bygd. Innlandet har flere typer kommuner, blant annet de kommunene med lavest gjennomsnittsinntekt i landet. En viktig utfordring i årene framover blir å skape arbeidsplasser som utnytter ny kunnskap og teknologi. Innlandet har en unik natur, blant annet Norges største innsjø og høyeste fjell, og en kulturarv som vi må ta vare på. Natur, kultur og opplevelsesbasert reiseliv

Kjetil O. Lorentzen 2. kandidat

er viktige satsingsområder. KrF vil ha en målrettet politikk som gir gründere gode vilkår, og videreutvikler eksisterende næringer som jordbruk, skogbruk og reiseliv.

Innlandet KrF vil arbeide for:

- at fjell og utmarksområder i sterkere grad forvaltes lokalt, slik at nasjonalparker og verneområder blir en ressurs og ikke en belastning for bygdene
- å ivareta og utvikle arbeidsplasser i primærnæringene og næringsmiddelindustrien
- å legge til rette for småskalaproduksjon og mangfold i landbruket, inkludert økologisk landbruk
- at Innlandet skal være et foregangsfylke når det gjelder produksjon av fornybar energi
- at Innlandet skal ha en aktiv skogbrukspolitikk som gir best mulig utnyttelse av ressursene i skogen
- at næringslivet i Innlandet skal ha forutsigbare rammebetingelser
- at det etableres arbeidsplasser i Innlandet, basert på ny kunnskap og teknologi, gjerne i samarbeid med Innovasjon Norge
- å flytte statlige arbeidsplasser til Innlandet
- å videreutvikle samarbeid med etablerte kompetansemiljøer
- å satse på ungt entreprenørskap og elevbedrifter
- å ivareta gamle håndverksteknikker og tradisjoner

- å videreutvikle bærekraftig reiseliv
- at rovdyrforliket følges opp på en slik måte at utmarksbeite fortsatt brukes
- at mer av tømmer fra skogene i innlandet videreføres i Innlandet
- å ha et strengt jordvern for å sikre framtidige generasjoner sjansen til nasjonal matforsyning

Samferdsel

Fylkeskommunen har ansvaret for fylkesveiene. Manglende vedlikehold i hele fylket viser behov for en økning i vedlikeholdsbudsjettet.

Det forventes fortsatt befolkningsvekst i tettbygde strøk i Innlandet. Veksten innebærer et stadig endret transportbehov, og vil gi store utfordringer knyttet til arealbruk og transportløsninger. Innlandet KrF mener derfor langsiktig og samordnet areal- og transportplanlegging i regionen er viktigere enn noen gang.

Innlandet KrF vil arbeide for:

- å ha et godt vedlikehold av våre fylkesveier
- å ha gode, effektive og helhetlige samferdsels- og kollektivløsninger over fylkesgrenser
- å oppruste Kongsvingerbanen, Gjøvikbanen og Dovrebanen med flere kryssningsspor og ha flere togavganger på Gjøvikbanen
- å knytte Gjøvikbanen og Dovrebanen sammen
- å elektrifisere Røros- og Solørbanen
- at det legges til rette for overføring av gods fra vei til bane
- å bruke Raumabanen som pilot for hydrogentog
- at kollektivtilbudet skal ha en universell utforming
- å videreutvikle sykkelbyprosjektene herunder tilbudet om utlån av el-sykler
- å videreføre sikker hjemtransport for kr 50,-
- at der befolkningsgrunnet er for lite til buss, må det være en ordning med bestillingsruter
- å opprettholde Leirin flyplass
- at Barnas transportplan skal være et sentralt styringsdokument i utviklingen av samferdselspolitikken
- å sikre digital infrastruktur, som bredbånd og mobildekning til hele Innlandet
- å øke kunnskapen om effektene av elektromagnetisk stråling
- at riksvei 4 Gjøvik - Mjøsbrua bygges ut til samme standard som E6 Hamar - Lillehammer

Kultur

Innlandet skal profilere seg med et mangfoldig kulturliv. Kunst og kultur har en egenverdi og er grunnleggende for livskvalitet, trivsel, verdibygging og utvikling. Kultur er en kilde til kreativitet, opplevelse og kunnskap. Innlandet KrF vil sikre et mangfoldig, inkluderende og stimulerende kulturtilbud. Kulturpolitikken må bidra til å styrke både det profesjonelle og det frivillige kulturlivet. Vår kristne kulturarv skal gjennomsyre samfunn og kulturliv, samtidig med at vi møter andre kulturer med respekt. Innlandet KrF vil bidra med god kontakt og dialog mellom ulike religioner og kulturer.

Charlotte V. Hoven 4. kandidat

Innlandet KrF vil arbeide for:

- å støtte opp om om ulike kultursatsninger innen musikk, film, litteratur, billedkunst og teater
- å styrke gode kunst- og kulturtilbud til alle barn og unge gjennom «Den kulturelle skolesekken»
- å støtte «Ung kultur møtes» (UKM)
- å styrke kunst- og kulturtilbud for eldre gjennom «Den kulturelle spaserstokken»
- å sikre det frivillige kulturlivet
- å legge til rette for flerkulturell deltakelse og kulturbasert integrering
- å styrke deltakelse og tilgjengelighet i kulturtilbudene for funksjonshemmede
- å sikre driften av Teater Innlandet og Musikk i Innlandet
- å videreutvikle kulturfestivalene i fylket
- å ivareta våre minoritetsgruppers kultur jevnfør samer, skogfinner, tater/romani og jøder

Helse og folkehelse

Folkehelsearbeid er samfunnets innsats for å fremme god helse i hele befolkningen og redusere sosiale helseforskjeller. Tidlig innsats, forebygging samt det å skape gode rammer for folk i alle aldre og livssituasjoner er viktige stikkord. Innlandet KrF ønsker å forebygge sykdommer knyttet til røyking, rus, usunt kosthold og passivitet.

2.Jytte Sonne 1. kandidat

Stortinget vedtok i 2016 Nasjonal helse- og sykehusplan, som er grunnlaget for utviklingen av sykehusene. Der står det at vi fortsatt skal ha små og store sykehus med akuttfunksjoner i Norge. Innlandet KrF er en pådriver for denne politikken.

Innlandet KrF vil arbeide for:

- å innføre egenandelskort for tannhelsetjenester
- å bedre folkehelsen ved å motivere til økt fysisk aktivitet, øke kunnskap om riktig kosthold og konsekvensene ved bruk av tobakk, alkohol og andre rusmidler
- å styrke folkehelsen gjennom bevisst arbeid gjennom hele skoleløpet slik Fagfornyelsen i skolen legger opp til
- at alle idrettsarrangement er rusfrie
- å videreutvikle tilbudene ved lokalmedisinske sentra (LMS) og distriktpspsykiatriske sentra (DPS)
- å ha en snarlig utredning av hvilke funksjoner dagens sykehus skal ha i framtidig sykehusstruktur
- å sikre Stråleenheten ved Gjøvik sykehus
- at rehabiliteringsenheten på Solås og Ottestad opprettholdes
- at sykehusene på Reinsvoll og Sanderud styrkes
- at rusmisbrukere får relevant behandling og godt ettervern

Likestilling

Kristelig Folkepartis mål er et samfunn med plass for alle og der alle opplever likeverd i praksis, uavhengig av hvem vi er og hvordan vi kan bidra i fellesskapet. Nedsatt funksjonsevne skal ikke være noe hinder for å lykkes og mennesker med ulik grad av funksjonsevne er en ressurs og tilfører samfunnet verdi. Vi har alle et ansvar for å redusere menneskeskapte barrierer som stenger mennesker ute fra aktiv deltakelse. Det må legges til rette for at flere med nedsatt funksjonsevne kan være yrkesaktive. Arbeidstakere og arbeidssøkere med funksjonsnedsettelse har rett til individuell tilrettelegging av ansettelsesprosess, arbeidsplass og arbeidsoppgaver. Det for å sikre at de kan få eller beholde arbeid, ha tilgang til opplæring og annen kompetanseutvikling samt utføre og ha mulighet til fremgang i arbeidet, på lik linje med andre. Ved at arbeidsgivere spesifiserer arbeidsoppgavene er det lettere å finne rett person i stillingen. Det finnes likestillings- og likebehandlingstiltak for å unngå diskriminering. (jf. Likestilling- og diskrimineringsloven som også gjelder funksjonshemmede.) Ordningene med arbeids- og utdanningsreiser og funksjonsassistent i arbeidslivet bør gjøres permanent og utvides.

Innlandet KrF vil arbeide for:

- at brukermedvirkning skal ligge som en forutsetning for alle tilbud til personer med nedsatt funksjonsevne
- at det offentlige må drive aktiv rekruttering av personer med nedsatt funksjonsevne til arbeidslivet
- at offentlige nettsider skal være universelt utformet
- å bekjempe all form for hatytringer mot personer med nedsatt funksjonsevne
- at lydbøker i grunnopplæringen og høyere utdanning skal være tilgjengelig i digitalt format ved skolestart, og at gebyret på lydbøker opphører
- å styrke hjelpen til dyslektikere (lese-, skrive- og/eller regnevansker)
- å innføre tegnspråk som valgfag i ungdoms- og videregående skoler
- å øke kunnskapen om demens og redusere barrierene som følge av demenssykdom
- å øke kunnskapen om fysiske og psykiske lidelser for å gjøre samfunnet mer bevisst om hva det innebærer, og bryte vrangforestillinger

Seniorpolitikk/Eldre

Det er på måten vi behandler og respekterer de gamle at vi måler vår egen verdighet og kultur. Det gir livskvalitet å få være en aktiv samfunnsborger og dele av sin kunnskap, kompetanse og erfaring. Samfunnet må motivere seniorene til å stå lenger i arbeid. Og det må legges til rette for gode og fleksible overganger mellom full yrkesaktivitet og pensjonisttilværelsen. Å treffe andre og ha sosialt fellesskap er en viktig kvalitet i livet som må tilrettelegges når man blir eldre. Det bør være ulike møteplasser som inkluderer eldre for sosialt samvær, gode måltider, stimuli til aktivitet, utvikling av nye ferdigheter og møte med barn og unge.

Innlandet KrF vil arbeide for

- å motvirke diskriminering og utskyvning av seniorer fra arbeidslivet
- å jobbe for kompetanseutvikling og livsløpsbasert inkludering i arbeidslivet.
- å styrke karriereveiledningstilbud for seniorer
- å legge til rette for at eldre skal ha god tilgang til kollektivtransport og sikre gode TT-ordninger (Tilrettelagt Transport) for dem med særlige behov
- å systematisere mentorordninger mellom seniorer og yngre arbeidstakere
- å legge til rette for å benytte den ressursen eldre frivillige seniorer kan utgjøre i barnehager, aktivitetsskoler, kulturelle tilbud, kirker og idrett og så videre
- å ha økt satsing på ulike tiltak som fremmer kontakt og samspill mellom generasjonene